

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

A határozat száma: Pfv.I.22.690/2017/5.

A tanács tagjai: . Harter Mária a tanács elnöke
. Varga Edit előadó bíró
. Mocsár Attila Zsolt bíró

A felperes: felperes neve
(felperes címe)

A felperes képviselője:
Ügyvédi Iroda
(ügyvédi iroda címe;
ügyintéző: Dr. Szabó Balázs Gábor ügyvéd)

Az alperes: alperes neve
(alperes címe)

Az alperes képviselője:
Ügyvédi Iroda
(ügyvéd címe;
ügyintéző: Dr. Szabó István Tamás ügyvéd)

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
a felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:
Törvényszék
Pf.20.659/2017/5.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:
Járásbíróság
P.21.117/2016/7.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 1.743.900 (egymillió-hétszáznegyvenháromezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes hitelező és a felperes adós között 2008. március 7-én kölcsönszerződés jött létre 49.767 CHF összegű kölcsön folyósítására, melyet a felek március 10-én közjegyzői okiratba foglaltak. A kölcsön futamideje 240 hónap volt, a szerződés III/1. pontja a THM-et 7,12%-ban, 2. pontja az éves kamatlábat - a szerződéskötés napjára tájékoztató jelleggel - 6,19%-ban határozta meg. A szerződés értelmében a törlesztés és kamat mértékének megállapítása annuitásos módszerrel történik, a törlesztő részletek nagysága kamatperióduson belül állandó, a törlesztésben a tőke és a kamat egymáshoz viszonyított aránya változó. A IV/2. pont a törlesztő részletek összegét 362,2 CHF-ben rögzítette, azzal, hogy más pénznemben történő teljesítés esetén a bank az esedékesség napján alkalmazott Hirdetményében feltüntetett számlakonverziós deviza eladási árfolyamon kiszámított CHF-et fordít az esedékessé váló követelés teljesítésére. A szerződés VIII/13. pontjában az adós úgy nyilatkozott, hogy a bank Üzletszabályzatának és Hirdetményének a rendelkezéseit megismerte, azokat kötelezőnek fogadta el, a 12. pont értelmében pedig tudomásul vette, hogy a kölcsön és járulékai mindenkor összegének megállapítására a bank könyvei és nyilvántartásai az irányadók.
- [2] Az alperes a felperes fizetési késedelmei miatt felmondta a szerződést, a kérelmére kibocsátott közjegyzői záradék alapján a felperes ellen végrehajtás indult.

A felperes keresete, az alperes védekezése

- [3] A felperes keresetében a Pp. 369. § a) pontja alapján a végrehajtás megszüntetését kérte. Álláspontja szerint a végrehajtás alá vont követelés nem jött létre érvényesen, mert a kölcsönszerződés nem jött létre, de ha mégis létrejött, akkor több ok miatt érvénytelen. Rámutatott, hogy a kölcsön összegét a szerződés kizárólag CHF-ben tartalmazza, ugyanakkor a folyósítás forintban történt, a forint összeget azonban a szerződés nem tüntette fel, holott az a szerződés létrejöttéhez szükséges lett volna. Ugyancsak a jogszabályi előírások ellenére nem tartalmazza a szerződés a törlesztő részletek kiszámításnak módját és az sem állapítható meg, hogy mikori deviza árfolyamot alkalmaz az alperes, ezáltal pedig sérült az egyértelmű kiszámíthatóság elve. A szerződés a folyósítási jutalék pontos összegét és kiszámításának módját sem rögzítette, ezért a szerződés tárgyának: a kölcsön összegének hiányában a szerződés jogszabályba ütközően semmis, és érvénytelenné teszi a szerződést az ügyleti kamat és a THM meghatározásának hiánya is. Keresete jogalapjaként a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés c) pontjának, 210. § (2) bekezdésének, a régi Ptk. 217. § (1)

bekezdésének, a régi Hpt. 77. § (2) bekezdésének és a régi Ptk. 218. § (1) bekezdésének megsértésére, továbbá a szerződés alaki érvénytelenségére is hivatkozott. Keresetét az annak helyt adó elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése folytán megismételt elsőfokú eljárásban is fenntartotta.

- [4] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint a szerződés létrejött és a felperes által hiányolt adatokat megfelelően tartalmazta.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adó ítéletében rámutatott, hogy a szerződés a kölcsön összegét csupán a kirovó pénzben, CHF-ben tünteti fel, viszont azt, hogy a folyósítás forintban történik, egyáltalán nem tartalmazza. Az ügyleti kamat szerződéskötéskor közölt mértéke tájékoztató jellegű, emiatt a THM 7,12%-ban megadott mértéke sem lehet pontos. Kérdéses a törlesztő részletek meghatározottsága is, tekintve, hogy annak nagysága az árfolyamváltozás és az ügyleti kamat ismeretének hiányában a szerződéskötéskor nem volt pontosan megállapítható. A kifejtettek ellenére a közjegyző a közokiratba foglalt szerződést jogszerűen záradékolta, ez okból a végrehajtás megszüntetésének nem volt helye, a végrehajtás alapjául szolgáló szerződés azonban a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a), c) és e) pontját sértő módon érvénytelen, ezért a végrehajtást megszüntette.
- [6] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét és elutasította a keresetet. Ítélete indokolásában rámutatott: a felperes a közokiratba foglalt szerződéssel szemben nem bizonyította, hogy az Üzletszabályzat, illetve a Hirdetmény megismerése az alperes magatartása miatt nem volt lehetséges, ezért a közokiratba foglalt szerződés értelmében az Üzletszabályzat és a Hirdetmény az egyedi szerződés részévé vált, ez pedig azt eredményezi, hogy az elsőfokú bíróság téves jogi álláspontot foglalt el a felek jogvitájában. A kölcsönösszeg meghatározottságának ugyanis nem mond ellent, hogy azt a szerződés kizárólag CHF-ben tüntette fel, a szerződés részévé váló Üzletszabályzat és Hirdetmény ugyanis pontosan tartalmazza a forintba történő átszámítás módját és - a felperes számára is átláthatóan - az alkalmazandó árfolyamot. A szerződés a kamatmértéket is a kellő pontossággal, a Hirdetmény folyósításakori kamatmértékekre utalással tünteti fel, ebből következően a THM is kellően meghatározott, ugyanis az Üzletszabályzat tartalmazza a THM kiszámításának képletét, ezért a szerződés a THM rendelet szabályainak is eleget tesz. Utalt arra: ha lett is volna bizonytalanság a kamat mértékét illetően, azt a 2014. évi XXXVIII. és XL. törvények (DH 1 és DH 2 törvények) eloszlatták, tekintve, hogy a törvényen alapuló elszámolás a kamat korrekciójára is kiterjedt. A szerződés tartalmazza a törlesztő részlet kezdő

összegét, a részletek számát, az annuitásos számítási módot pedig az Üzletszabályzat tüntette fel. Mindezek miatt az elsőfokú bíróság által megállapított érvénytelenségi okok nem állnak fenn, ez pedig az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítást indokolta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [7] A jogerős ítélet ellen felülvizsgálattal élő felperes elsődlegesen annak megváltoztatását és a keresetnek hely adó döntés hozatalát, másodlagosan hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte, ugyanakkor felülvizsgálati érvelésében az elsőfokú bíróság ítéletének álláspontja szerint helytálló indokaira utalt.

- [8] Arra hivatkozott, hogy a szerződés banktitkot tartalmazó feltételt alkalmazott, mert a közjegyző nem jogosult betekinteni az alperes nyilvántartásába, ennek hiányában azonban annak helytállóságáról meggyőződni nem tud, így a saját eljárása eredményeként megállapított tényeket sem tanúsíthatja a végrehajtás elrendeléséhez szükséges ténytanúsítvány kiállításakor. A jogszabálysértő feltétel a fogyasztói szerződésben tisztességtelen, ebből eredően semmis kikötés.

- [9] A fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételről szóló 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdésének b) és j) pontjait sértő módon tisztességtelen az a szerződési feltétel is, amely kiköti, hogy a bank saját nyilvántartása irányadó a teljesítés szerződésszerűsége kérdésében, egyben a fogyasztó hátrányára változtatja meg a bizonyítási terhet is. Emellett a közjegyzői okiratban a felperes olyan tartozást ismert el, amely még nem állhatott fenn, az I/4. pont elfogadásával pedig arról is lemondott, hogy vita esetén kétségbe vonja az alperes által közölt tartozás összegét. Az így megalkotott szerződéses rendelkezés tisztességtelen, és az alkalmazásával kiállított végrehajtási záradék sem felelt meg a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 23/C. § (1) bekezdés c) pontjának.

- [10] Tekintve, hogy a szerződés lényeges tartalmi elemet: a kamat mértékét nem tüntette fel, a kölcsönszerződés nem tekinthető írásba foglaltnak, ez pedig nem a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 200. § (2) bekezdése szerinti érvénytelenséget, hanem a 217. § (1) bekezdése és a 218. § (1) bekezdését sértő alaki érvénytelenséget, semmisséget eredményez, ezért nincsen ügydöntő jelentősége annak, hogy a kamat kiszámítható volt-e.

- [11] Ugyancsak a kötelező írásbeliség követelményét sérti a szerződés

tárgyának meghatározatlansága: a szerződés a kölcsön összegét kizárólag a kirovó pénznemben adta meg és nem tartalmazta, hogy a kölcsön folyósítása forintban történik, továbbá nem jelölte meg az átszámítás alapjául szolgáló árfolyamot sem.

- [12] A kamatmérték meghatározatlansága a régi Hpt. 210. § (2) bekezdését és a 213. § (1) bekezdés c) pontját sérti, hiánya a szerződés érvénytelenségéhez vezet. A pontos kamatmérték hiányában ugyanakkor a THM sem lehet meghatározott, a szerződés a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjába is ütközik, a DH 2 törvényen alapuló elszámolás pedig nem küszöböli ki az érvénytelenséget.
- [13] Kifogásolta az alperesi tájékoztatás megfelelőségét, álláspontja szerint ugyanis az alperesnek kellett bizonyítani, hogy a felperes kellő mélységig megismerhette az Üzletszabályzatot és a Hirdetményt, az ún. svájci frank klauzula nem szolgálja a kockázat megfelelő felmérését.
- [14] A kölcsönszerződés e hiányosságai azt eredményezik, hogy a felmondás előtti fizetési felszólítás nem a tartozás helyes összegét tartalmazta, ezért az arra alapított felmondás ugyancsak nem jogszerű. Hangsúlyozta azt is, hogy a közjegyző által készített okiratnak az alperes által küldött folyósítási értesítő nem vált a részévé, így a szerződés a régi Ptk. 205. § (2) bekezdésének megsértése miatt sem jött létre, a záradék kibocsátásának pedig akadálya volt, hogy a Vht. 23/C. § által megkövetelt összeg nem ismert, az alperes által végrehajtani kért devizaösszeget ugyanis a szerződés nem tartalmazta.
- [15] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 206. § (1) bekezdését és a 221. § (1) bekezdését is, mert a jogerős döntés nyilvánvalóan helytelen, téves következtetés eredménye. A felülvizsgálati eljárási illeték számításának alapját az illethekekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (3) bekezdés d) pontja értelmében 600.000 forintban jelölte meg.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [16] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [17] Előrebocsátja a Kúria, hogy nem foglalkozhatott a felülvizsgálati kérelemnek azzal a hivatkozásával, amely sem az első-, sem a másodfokú eljárásnak nem volt tárgya: a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) számú Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés b) és j) pontjai szerint fennálló tisztességtelenség kérdésével. Felülvizsgálható jogerős ítéleti rendelkezés hiányában nem foglalkozhatott a Kúria az elsőfokú bíróság által elutasított, de a felperes fellebbezésének hiányában jogerőre emelkedett ítéleti

rendelkezéssel sem: a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 23/C. § értelmében a végrehajtási záradék kibocsátásához szükséges közjegyzői ténytanúsítvánnyal összefüggő érvénytelenségi kérelemmel.

E hivatkozások kizárását követően a felülvizsgálati eljárásban a Kúria érdemben vizsgálta a felperesnek a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjaira alapított kérelmeit. A Kúria a jogerős ítéleti döntéssel indokaira is kiterjedően egyetértett, ezért csupán a felperes felülvizsgálati érvelésére figyelemmel emeli ki a következőket.

- [18] A régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének a) pontja a szerződés kötelező tartalmi elemeként írta elő a szerződés tárgyának - a kölcsön összegének - meghatározását. A felperes álláspontja szerint a kölcsön összegét kizárólag külföldi devizában meghatározó szerződés e követelménynek nem felelt meg, a visszafizetendő forint összeg nagyságát - ugyancsak a szükséges feltételek hiánya miatt - a szerződés adatai alapján kiszámítani sem lehet. A felperes jogi érvelése kapcsán a Kúria rámutat, hogy a deviza alapú hitelezést a perbeli időszakban hatályos jogszabályok lehetővé tették, e szerződéseknek pedig - önmagában a kirovó (CHF) és a lerovó (HUF) pénznem eltéréseiből fakadó - sajátosságuk, hogy a szerződéskötés időpontjában csak az egyik devizában tartalmazhatják a kölcsön pontos összegét. Közös jellemzője ugyanis e szerződéseknek, hogy a szerződéskötés időpontjához, érvényes létrejöttéhez képest később hatályosulnak, azaz később válnak esedékessé a felek szerződésen alapuló kötelezettségei és később élhetnek a szerződésben biztosított jogaikkal. A szerződéskötés és a hatályosulás közötti időben azonban a kirovó és a lerovó pénznem egymáshoz viszonyított aránya - az adott valuta árfolyama - változhat, ezért ha tartalmazza is a szerződés a kölcsön összegének meghatározását mindkét valutában, az egyik összeg szükségképpen tájékoztató jellegű. Mindezek miatt a deviza alapú és nem a szerződés aláírásakor hatályosuló szerződések általában az Üzletszabályzatra és a Hirdetményre utalással határozzák meg a hatályba lépés időpontjában érvényes kölcsön összeg meghatározásának módját és az alkalmazandó árfolyamot. Az előzőek értelmében ez a szerződési technika a deviza alapú hitelszerződések sajátosságából fakad, a szerződés ezzel együtt eleget tesz a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja előírásának, ha a kölcsön összegét akár a kirovó, akár a lerovó pénznemben feltünteti és emellett a Hirdetményre, valamint az Üzletszabályzatra utalással rögzíti az átváltás módját, időpontját és az alkalmazandó árfolyamot (1/2016. számú Polgári Jogegységi Határozat IV./2) pont). A perbeli szerződés e feltételeknek megfelelt: a kölcsön összegét a kirovó pénznemben, CHF-ben rögzítette és a Hirdetményre, Üzletszabályzatra utalással tartalmazta a lerovó pénznemben történő kiszámításhoz szükséges adatokat. A szerződés VIII/18. pontjában a felperes nyilatkozott, hogy megismerte a felperes Hirdetményét és Üzletszabályzatát, ezek

az általános szerződési feltételek az 1/2016. PJE III./1.b) pontja értelmében külön aláírás nélkül is a szerződés részévé váltak és a bizonyítási teher átszállását eredményezték. Mindez annyit jelent, hogy a szerződéses nyilatkozatával szemben a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy sem a Hirdetmény, sem az Üzletszabályzat megismerésére nem volt módja, azt az alperes számára nem tette lehetővé. Tekintve azonban, hogy ennek bizonyítását a felperes meg sem kísérelte, a szerződésbe foglalt nyilatkozatát kellett irányadónak tekinteni, amely szerint a Hirdetményt és az Üzletszabályzatot megismerte.

- [19] Az ügyleti kamat meghatározottságának kérdése részben ugyancsak a szerződés későbbi hatályosulásához kapcsolódik: a szerződéskötés és a hatályosulás közötti időben a kamat szerződéskötéskor alkalmazott mértéke módosulhat, ezért az ekkor közölt kamatmérték szükségképpen tájékoztató jellegű. E szerződési technikából és a hosszú futamidőből adódóan, amely idő alatt a kamat mértéke többször is módosul, a kamatmérték meghatározása ugyancsak az egyedi kölcsönszerződés részévé váló általános szerződési feltételekben - Hirdetményben, Üzletszabályzatban - meghatározott eljárás követésével lehetséges. Egyező okból és ugyanezzel a szabályozási technikával történt az ügyleti kamatot is tartalmazó törlesztő részletek meghatározása: a törlesztő részletek számát az egyedi szerződés, az annuitásos számítási módot az Üzletszabályzat, míg a képletbe „behelyettesítendő” aktuális értékeket (árfolyam, kamat mérték) az alperes Hirdetménye tartalmazta. Ezzel a szabályozási eljárással ugyanakkor a szerződés az 1/2016. PJE IV./2. pontjában foglaltakra is figyelemmel eleget tett a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjában foglaltaknak: a szerződés érvényesen létrejött.
- [20] Ugyanez mondható el a felperes által sérelmezett THM kikötésről is: a THM egyedi szerződésbe foglalt mértéke (amely egyebek mellett az ügyleti kamatot is tartalmazza) a hatályosulásig bekövetkező változások miatt szükségképpen tájékoztató jellegű, ez azonban a régi Hpt. előírásának megfelel. Megjegyzi a Kúria, hogy a betéti kamatról, az értékpapírok hozamáról és a THM számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5) Kormányrendelet (THM rendelet) 1. § (1) bekezdésének megfogalmazása is ezt az álláspontot igazolja, eszerint ugyanis a THM az ügyfelek tájékoztatását, a hitelszerződési ajánlatok összehasonlításának célját szolgálja.
- [21] A Kúria a kifejtett indokaira tekintettel, mivel jogszabálysértés nem történt, a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése értelmében hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [22] A felperes felülvizsgálati kérelme nem volt eredményes, ezért a Kúria a felülvizsgálati eljárásban a Pp. 270. § (1) bekezdésén keresztül érvényesülő Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogi képviselőt a felülvizsgálati eljárásban felmerült, a 32/2003. (VIII.22) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseiben foglaltak szerint, a 4/A.§ alapján az általános forgalmi adóra is figyelemmel, a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányosan meghatározott ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére, azzal, hogy a Pp. 86. § (3) bekezdése értelmében az ellenfél javára megítélt perköltség viselése alól a felet a költségmentesség sem mentesíti. A felperes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket ugyanakkor a 6/1986. (VI. 26) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a értelmében az állam viseli.

Budapest, 2018. november 7.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Varga Edit s.k. előadó bíró, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

BB

bíróági ügyintéző